

Mateusz Godek

Pedagogia integralnego wychowania człowieka w ujęciu Kardynała Mariana Jaworskiego

STRESZCZENIE

Kardynał Marian Jaworski jest jedną z najważniejszych postaci Kościoła Rzymskokatolickiego na Ukrainie po upadku Związku Radzieckiego. Ponadto, bogaty dorobek naukowy i kaznodziejski, jaki pozostawił po sobie kardynał, pozwala na podjęcie badań naukowych dotyczących jego myśli pedagogicznej. Celem naukowym rozprawy jest rekonstrukcja i analiza głównych założeń integralnego wychowania człowieka w ujęciu kardynała Mariana Jaworskiego. Pedagogia integralna ma nie tylko zastosowanie praktyczne, ale również gruntowne podstawy teoretyczne zakorzenione w filozofii osoby. Tego typu wychowanie polega na ukształtowaniu „człowieka integralnego”, który jest niepodzielnie związaną całością. Integralny charakter wychowania prowadzi do objęcia tym procesem całego człowieka. Zatem, wychowanie integralne ma rozwijać wrodzone właściwości fizyczne, moralne i intelektualne wychowanków i kładzie nacisk na zdobywanie przez nich zmysłu odpowiedzialności w kształtowaniu swego życia, a także formować do dialogu w aspekcie światopoglądowym, społecznym, kulturalnym i religijnym.

Dysertacja jest podzielona na cztery rozdziały. Pierwszy rozdział pracy poświęcony jest uwarunkowaniom społeczno-polityczno-kulturowym działalności edukacyjnej i wychowawczej kardynała Jaworskiego na Ukrainie. Ta część pracy ukazuje główne aspekty działalności Kościoła Rzymskokatolickiego na Ukrainie po 1991 roku. Na działalność oraz tematykę nauczania Jaworskiego niebagatelny wpływ miał kontekst społeczno-kulturowy, stąd też omówione zostały procesy zachodzące w społeczeństwie ukraińskim w ciągu ostatnich 31 lat. Ponadto ukazany został kontekst prawny nauczania i wychowania.

W drugim rozdziale omówione zostały źródła myśli pedagogicznej Jaworskiego. Ta część pracy ukazuje źródła biblijne wychowania z uwzględnieniem tych zagadnień, które wpływały na myśl pedagogiczną kardynała. Ukazana została również jego myśl filozoficzna opierająca się na tomizmie uzupełnionym o metodę fenomenologiczną. Ponadto w rozdziale tym omówione zostały dokumenty Magisterium Kościoła o wychowaniu i wyakcentowane te aspekty, które stanowiły inspirację dla myśli wychowawczej Jaworskiego.

Trzeci rozdział ukazuje model wychowania chrześcijańskiego kardynała Jaworskiego. W tej części ukazana została refleksja koncentrująca się wokół wychowania „człowieka integralnego”. Koncepcja wychowania w ujęciu Jaworskiego podkreśla personalistyczne podejście do człowieka oraz zwraca uwagę, że osoba ludzka może być formowana i wychowywana. Jaworski ukazuje środowisko rodzinne jako miejsce promocji rozwoju osobowego. Oprócz rodziny za wychowanie człowieka odpowiadają społeczności mające za zadanie edukację, wśród których Jaworski wymienia szkołę i uniwersytet, jako miejsca rozwijania humanizmu integralnego. Ponadto kardynał zwraca uwagę, że za rozwój człowieka odpowiada również Kościół, który jest wspólnotą ewangelizującą. Mówiąc o Kościele w kontekście wychowawczym zwraca uwagę na rolę katechizacji oraz formację osób, które odpowiadają za realizację misji nauczycielskiej Kościoła (kapłani, osoby życia konsekrowanego, wierni świeccy).

Czwarty rozdział podkreśla, że myśl wychowawcza Jaworskiego w wielu aspektach jest aktualna dla współczesnego człowieka i społeczeństwa. Ta część pracy ukazuje w jaki sposób nauczanie kardynała odwołujące się do antropologicznych podstaw wychowania może sprzyjać odkrywaniu pełnej prawdy o człowieku. Rozdział ten ukazuje również w jaki sposób nauczanie Jaworskiego może pomóc współczesnemu pedagogowi w kształtowaniu nowej kultury życia społecznego. Ponadto ta część pracy wskazuje w jaki sposób myśl kardynała może być wykorzystana w wychowaniu religijnym przyszłych pokoleń.

Pomimo upływającego czasu, zmian dokonujących się na terenie Polski i Ukrainy oraz nowych wyzwań pedagogicznych, myśl pedagogiczna Jaworskiego ze względu na swoją uniwersalność jest ciągle aktualna i może być wykorzystana w wielu aspektach niezależnie od czasu i okoliczności. Człowiek bowiem i jego pełnia osobowego rozwoju jest jedynym kryterium wartościowania i oceniania systemów wychowawczych, programów edukacyjnych. Problem wychowania integralnego to jednak nie tylko dyskusje nad podstawami teoretycznymi i modelami wychowania, ale również wiele zagadnień dla współczesnej pedagogii. Jest to pedagogia podkreślająca niepowtarzalność osoby oraz jej celowość z uwzględnieniem perspektywy transcendentalnej. W wychowaniu zatem konieczne jest przygotowanie wychowanka do samodzielnego funkcjonowania oraz współpraca z rodziną, ośrodkami odpowiedzialnymi za edukację i Kościołem, a także świadomość współczesnych wyzwań i gotowość na ich podjęcie.